

INFO SUD
VODIČ ZA GRAĐANE

ŠTA JE KRIVIČNI POSTUPAK?

Ova publikacija je sufinansirana od strane Evropske unije, u okviru projekta *Inicijativa za otvoreno pravosuđe*. Stavovi izraženi u ovoj publikaciji ne odražavaju nužno stavove Evropske komisije.

ŠTA JE KRIVIČNI POSTUPAK?

Krivični postupak je postupak pred sudom koji se sprovodi sa ciljem zaštite čovjeka, kao i drugih osnovnih prava i sloboda.

Zbog povrede, ugrožavanja, negacije ili oduzimanja tih prava i sloboda, država propisuje:

- zabranjena djela, koja se nazivaju krivična djela,
- postupak tokom kojeg se utvrđuje da li je određeno lice takvo djelo izvršilo,
- sankcije ili kazne za učinjeno krivično djelo i izvršenje sankcija.

Kazna ili druga krivična sankcija se izvršiocu krivičnog djela može izreći samo za djelo koje je, prije nego što je učinjeno, bilo zakonom određeno kao krivično djelo i za koje je bila zakonom propisana kazna.

IZ ČEGA SE SASTOJI KRIVIČNI POSTUPAK?

Krivični postupak se sastoji od više stadijuma, a to su: izviđaj istraga, kontrola optužnice, glavni pretres, postupak po pravnim ljekovima i izvršenje sankcija.

Krivični postupak se sprovodi pred sudom.

Početnom fazom postupka, tokom koje se ispituju okolnosti događaja koji predstavlja krivično djelo, rukovodi nadležni državni tužilac.

KO SU STRANKE I UČESNICI U KRIVIČNOM POSTUPKU?

Stranke u krivičnom postupku su okrivljeni i tužilac.

Branilac okrivljenog i oštećeni imaju poseban status, a učesnici u postupku su lica koja na drugi način učestvuju u istom – svjedoci, vještaci, tumači itd.

Okrivljeni ima pravo na branioca. Ako je okrivljeni u pritvoru ili ako se tereti za izvršenje djela za koje se može osuditi na kaznu zatvora od 40 godina ili mu se sudi u odsustvu, mora imati branioca. Branilac, u svakom slučaju, može biti samo advokat.

KAKO SE ODVIJA KRIVIČNI POSTUPAK?

Izvidaj: Kada se sazna ili pojavi sumnja da je izvršeno krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti, policija je dužna da obavijesti državnog tužioca i samoinicijativno ili po zahtjevu državnog tužioca preduzme sve potrebne mjere da se pronađe učinilac krivičnog djela, otkriju i sačuvaju tragovi krivičnog djela i predmeti koji mogu poslužiti kao dokaz, kao i da se prikupe sva obavještenja koja bi mogla biti od koristi za uspješno vođenje krivičnog postupka.

Istraga: Kada tužilac zaključi da postoji dovoljno dokaza o djelu i izvršiocu istog, rješenjem određuje sprovođenje istrage, u kojoj se prikupljaju dokazi i podaci koji su potrebni državnom tužiocu za donošenje odluke o podizanju optužnice ili o obustavi istrage.

Optužnica: Kad se okonča istraga i smatra da prikupljeni dokazi osnovano upućuju na zaključak o krivičnom djelu i učiniocu istog, tužilac sačinjava optužnicu. Ukoliko optužnica bude potvrđena u postupku provjere, po njoj se postupa u najvažnijem i krunskom stadijumu postupka – glavnom pretresu pred nadležnim sudom.

Glavni pretres: Glavnim pretresom rukovodi postupajući sudija ili vijeće. Kada je riječ o izboru sudije koji vodi postupak, dodjela predmeta u rad se vrši metodom slučajne raspodjele. U okviru glavnog pretresa saslušava se okrivljeni, svjedoci i vještaci, daje se riječ svim učesnicima u postupku i izvode se dokazi. Dokazi su sredstva kojima stranke potkrjepljuju svoje tvrdnje i izvode se u dijelu krivičnog postupka koji se naziva dokazni postupak.

Presuda: Nakon završenog dokaznog postupka u fazi glavnog pretresa sud donosi odluku u vidu presude.

Presudom se optužba odbija, optuženi se oslobađa od optužbe ili se proglašava krivim. Presuda postaje pravosnažna kada se više ne može pobijati žalbom ili kada žalba nije dozvoljena po zakonu. Pravosnažna presuda postaje izvršna od dana dostavljanja strankama, odnosno okrivljenom, jer od tog momenta nastupaju posljedice u vidu sankcije koju je izrekao sud.

Pravni lijekovi: Protiv presude, koju je donio prvostepeni sud, nezadovoljna stranka može izjaviti žalbu neposredno višem sudu. Vijeće drugostepenog suda, nakon razmatranja žalbe, presude i spisa predmeta, može odbaciti žalbu, odbiti žalbu i potvrditi presudu prvostepenog suda, ukinuti presudu i vratiti predmet prvostepenom sudu na ponovno suđenje ili preinačiti prvostepenu presudu. Žalba protiv presude drugostepenog suda dozvoljena je samo ako je taj sud

izrekao najdužu kaznu zatvora ili ako je potvrdio presudu prvostepenog suda kojom je izrečena takva kazna, ako drugostepeni sud utvrdi drugačije činjenično stanje drukčije nego što je prethodno utvrdio prvostepeni sud i kad drugostepeni preinači presudu prvostepenog suda kojom je okrivljeni bio oslobođen od optužbe i oglasi ga krivim.

KOJI SU VANREDNI PRAVNI LJEKOVI?

Nakon što presuda postane pravosnažna, zakon propisuje da u određenim slučajevima, kako bi se ispravile presude za koje se naknadno ispostavi da nijesu pravilne i/ili zakonite, ovlašćena lica mogu nadležnom sudu podnijeti vanredni pravni lijek. Vanredni pravni lijekovi su predlog za ponavljanje postupka, zahtjev za vanredno ublažavanje kazne i zahtjev za zaštitu zakonitosti.

KOJI SU POSEBNI POSTUPCI PRED KRIVIČNIM SUDOM?

Zakon je odredio i pravila po kojima se pred sudom sprovode posebni postupci, koji se razlikuju od redovnog ili je riječ o sporednim/pratećim postupcima, koji su vezani za redovni ili su njegova posljedica. U pitanju su skraćeni postupak, postupak za primjenu mjera bezbjednosti, postupak za oduzimanje imovinske koristi, postupak za trajno oduzimanje imovine i postupak za opozivanje uslovne osude.

*Osnovu za uređenje Krivičnog postupka predstavlja Krivični zakonik Crne Gore (KZ CG) i Zakonik o krivičnom postupku (ZKP).

